

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пом.
Конте почт. шлюх. 504-060.
Тел. 143-322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРИЮ:
Місяць 5-00 зол.
Звертається 15-00 „
Паріж 30-00 „
Річно 60-00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, фран-
ції, Голландії, Бельгії 20 фр.
фр., Чехословаччині 30 ч. к.
— в усіх прочих краях по
750 зол.

Телеф. Редакції: 25-41.
Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

1-Листопадовий День у Львові.

Львів, 1. XI. 1935.

Щорічним звичаєм у п'ятницю, 1-го листопада в 1/2 10 год. ранку відбулася в катедральному соборі св. Юрі архієрейська Служба Божья, яку провів Прея єпископ Никита Будка в асисті прот. І. Савчука. Проповідь вголосив о. прот. І. Савчук, співач міш. катедральний хор під орудою п. І. Охримовича.

У церкві почував аразковий зад. На фотелі перед Царськими Воротами засів колишній голова 1-го уряду ЗУНР, д-р Коост Левицький, у стелі проточув колишні члени уряду, на кріслах поруч — члени Української Парламентарної Репрезентації а її головою пос. В. Мудрий на чолі, — у відповідній сталі й на відповідно розміщених кріслах представники (здебільша голови) всіх націоналістичних наших центральних культурних і господарських установ, товариств та організацій. Обч окремі місця були для колишніх членів визвольницьких армій. Для кожного збори були призначені місця, впорядчани тримали аразковий порядок. Як щорічно, і цього року велику церкву наповнили маси народу з усіх верств. Почав піднесений святковий настрій.

Після закінчення у св. Юрі, в 1/2 1 год. впол. відбувся в доміцї УНДО при вул. Підваля 7.

Сенат радить над повноважностями.

Втора в полудне відбулося засідання сенату, щоб вибрати спеціальну комісію, яка розгляну-
ла би проект закону про повноважності. На засіданні прийшли члени уряду з прем. Косяцьковичем. Після позачасового формального справ 4-ох хвилин склалося приречення, а сен. Марушевський, іменованій позачасовим вояводою, арікса закриття.

Опісля на внесок маршала сенату Пристора сенат ухвалив, що спеціальна комісія складала-
ється з 15 сенаторів. Марш. Пристор запропону-
вав за членів комісії 15 сенаторів між ними сен. В. Децикевича. При голосуванні, серед якого сен.

дуже численні святкові сходи членів УНДО. Сходи відкрив голова пос. В. Мудрий короткою промовою, після якої пос. В. Целевич у короткому рефераті підкреслив вагу листопадового зрину, як середомової події в житті українського народу. Вдачею пошани повстанням з місць полонім Борцям і всім потерпілим у визвольницькій боротьбі та відстоювання національного гнму, сходи закінчилися.

В четвер 31-го жовтня, в 1/2, 8 год. вечора, в доміцї „Української Бесіди“ відбулися святкові сходи членів „Молодої Громади“ і запрошених гостей. Збори відкрив кількома словами привіту урядуючий голова Т-ва Роман Купчинський. Реферат вголосив д-р Володимир Старосольський. У краснорічній, а протє приступній формі референт перевів паралелю поміж нашим станом зне-
ред 1918-го року і сстердла величавий зріст аву-
тринної сили народу, поглиблення свідомості та культурницьких цінностей, як найтривкішої під-
валини національного розвитку. Тон реферату був бадьорий, оптимістичний.

Хор „Сурма“ відспівав низку воєнських пісень. Національний гимн закінчив сходи, після яких члени „Молодої Громади“ перевели вечір на това-
риський гутіріці у власній доміцї при вул. Ко-
сташка.

В. Децикевич перейшов величезною більшістю го-
лосів, — перепав сен. Януш Радзіва, у користь сенаторки Флешерої. Цей яскравий доказ бра-
ку популярності і симпатії чільного провідника польської консервативної аристократії викликав справжню сензацію.

Після того відбулося засідання спеціальної комісії, на якому вибрали головою комісії сен. д-ра Е. Бобровського, заступником сен. В. Децикевича, секретарем сен. Холевіського, референ-
гом проекту закону про повноважності сен. Еверта. Найближче засідання комісії відбудеться у по-
ділок в год. 3-ій пополулі

Большевики затрівожені зміною становища Франції.

Закулісова гра комуністів з французькими радикалами.

ПАРІЖ, 1. 11. ПАТ. Останні рішення фінан-
сової комісії, у справі зміни подрібних поста-
нов щодо дрібних рентірів, нижчих урядовців і
військових комбатантів, викликали велике вра-
ження в політичних колах. Вони порушують не-
пави рівновагу нового бюджету, але можуть
стати теж далекосяглі політичні наслідки. Пре-
тажно обговорює ці рішення фінансової комі-
сії. Радикальна преса гостро виступає проти рі-
шень комісії, як суперечних з постановами о-
станнього конгресу радикалів і тому, що від-
кидають дрібним урядовцям та військовим ком-
батантам їхнє мінімум екзистенції. Деякі праві
кола вживуть ці тактичні ходи лівих партій су-
проти Ляваля з тактикою французької комуні-
стичної партії і большевицької амбасаді у Па-
рижі. Правий „Ле Жур“ запевняє, що вже від-
чох діє большевицька амбасада у Парижі ве-
де політичну гру за Еріотом. Французькі кому-
ністи запевняють, що Еріо в найближчому часі
виступить і тоді парламент ратифікує фран-

цузько-большевицький договір взаємнї допомо-
ги. Одночасно комуністична партія приріджа
майбутньому урядові радикалів залишити сво-
боду рухів по приході до уряду у засадничих
справах, а саме у справі міжнародної політи-
ки, яка спиралась би на тісних взаєминах з Со-
вітами.

Велику увагу звернула стаття в комуні-
стичним щоденнику „Л'Юманіте“, з гострим
виступом проти Ляваля і тихим підважуванням
договору взаємної допомоги, яку підписала
Франція зі Світами. „Л'Евр“ пише, що візита
большевицького амбасадора Пальомкіна на Ке-
д'Орсеї торкалася саме справи ратифікації
французьким парламентом французько-больше-
вицького договору. Згаданий щоденник додає,
що розмови французького амбасадора у Бер-
ліні Франсоа Понсета з Рібентропом в останніх
днях оправдують неспокій тому, що французь-
кий уряд від якогось часу виявляє нехіль су-
проти СССР.

Завзяті бої на полудневім фронті.

Англійська, французька і німецька преса пи-
ше, що на полудневім фронті йдуть завзяті бої.
Непостережені вістки кажуть, що італійські вій-
ська здобули Горагаї. Абісинські війська нама-
гаються відбити Уаді-Уаль, де італійці побуду-
вали окопи та установили гармати. Наступ абі-
синів відбитий. В бою мав згинуті декілька Абе-
Кімелі. На побоєвищі залишилось понад 3.000
вбитих і ранених абісинців, які з нечуваною
важкою і самопожертвою наступали на ворога.
Раніше повідомляв, що недалеко Дамба в

Огадені ползав у лопов один італійський стар-
шина, який вийшов на хвилю з панцирного
самоходу, щоб напиться води.

На лівичім фронті італійські війська за-
безпечують у першу чергу свої крила і приго-
товляються горячком до наступу. З останніх
рухів італійських військ на лівичім фронті
можна здогадуватися, що начальна команда за-
думує вирівняти фронт з однієї річки на просто-
рі понад 500 км. від границі Судану до флан-
говського Сомалі.

ПАПА РАДИВ МУСОЛІНІВІ ПРИПИНИТИ ВІЙНУ.

Льондонські часописи повідомляють у зая-
ву з розмовою папського нунція в Парижі з
прем. Лявалем, що тому кілька днів папа мав
ширу розмову з Мусолініем. Звернув Мусоліні-
ву увагу, що конче треба припинити війну в А-
фриці та висловив думку, що мир із поміркован-
ими умовами був би можливий. Ця інтервен-
ція папи, на думку льондонських кол, спричини-
ла, що Мусоліні став розглядати можливості за-
кінчення миза те поміжкобних умовлял.

ГОСТРА ПРОМОВА МУСОЛІНІЯ ПРОТИ ЛІГИ НАШОЇ.

У четвер 31-го жовтня ц. р. у Римі відкрили но-
вий будинок університету, будову якого поча-
ли перед трьома роками. Після промови ректора
і міністра освіти говорив Мусоліні. Підкреслив,
що народили нового італійського університету,
тісно звязують з історичним моментом бороть-
би італійського народу за цивілізацію у східній
Африці. Мусоліні підкреслив, що Рим відкриває
новий осередок освіти саме тоді, коли в Жене-
ві коаліція егоїстів і плутократів надаремне си-
кується кидати колоди під ноги молодій Італії.
Напір господарської облоги Італії повинен ви-
кликати румянець астиду на лиці кожної цивілі-
зованої людини. Цьому експериментові проти-
ставить Італія незрушній опір, незломну волю
і найбільшу погорду. Промову Мусолініа наго-
родили присутні немовкаючими оплесками.

НОВЕ НАПРУЖЕННЯ ВЗАЄМИН МІЖ ІТАЛІЄЮ І В. БРИТАНІЄЮ.

ЛЬОНДОН, 1. 11. ПАТ. Дипломатичний кор-
еспондент пише таке у справі відхилення бри-
тійських воєнних кораблів зі Середземного Мо-
ря: Якщо будуть устійнені практичні подробиці
англійсько-французької співпраці на Середзе-
мнім Морі, тоді може В. Британія відкличе части-
ну своєї флотії. Покищо позначки вказують, що
напруження на Середземнім Морі знову зростає.
Італія виявляє поденервування з того приводу,
що В. Британія відмовляється відкликати части-
ну своєї флотії. В Парижі зростає з цього при-
воду неспокій. Якби напруження зростало далі,
тоді вже втретє підчас італійсько-абісинського
конфлікту дійде до дуже критичного положен-
ня на Середземнім Морі. Розмови в Парижі на
цю тему не довели до нічого. У Парижі йшла
дискусія над питанням, чи не можна би погоди-
ти плавів Мусолініа в париськими пропозиці-
ями. Як спільний поміст до порозуміння вису-
вали справу контролі Італії над провінцією Тігре,
яку замінили би на мандатову територію. Крім
того Італія пересунула би свої границі коштом
Абісинії в Еритреї і Сомалі. На цю пропозицію
Льондон не згодився. В. Британія не згодилась,
щоби расу брати під увагу як політичний крите-
рій в Абісинії або в іншій країні. Мусоліні не
згодився би на париські пропозиції тому, що
не брали під увагу найважливішого домагання
Італії, а саме: справу отримання колоній Ери-
треї і Сомалі коштом абісинської території, над
якою Італія мала би контролю.

АТЕНТАТ НА КИТАЙСЬКОГО ПРЕМ'ЄРА В ПАРЛЯМЕНТІ.

Льондонські часописи принесли вістку з
Нанкіну, що там у парламенті вбили прем'єра
Китаю Ван-Геріа-Вей. Атенат виконано з хви-
лині, як фотографія установили апарати, щоб від-
фотографувати президію. В цюж мить якийсь
чоловік добув револьвер і став стріляти до пре-
зидіера. Одна куля перейшла крізь легені, дві за-
стрягли в лівому боці. Два інші стріли зранили
члена куомінтангу Чан-Цзі та управителя полі-
тичного бюро з головної квартири Чан-Кай-Шека,
Кайяї Куана.

Прем'єра відвезли негайно до шпиталю, де
перевели операцію, після якої він помер. Атен-
гачик зізнав, що постановив убити прем'єра,
щоб так запротестувати проти японської по-
літики китайського уряду.

Те, що найважливіше.

З приводу Українського Педагогічного Зїзду.

Хто слідував за польською пресою останніх часів, той міг зауважити, що справа освіти була найактуальнішою її темою. Від офіційної „Газети Польської“ починаючи та кінчаючи хочби таким бруківцем, як львівський „Експрес Вечорний“ — всюди можна було бачити статті, що були на тривогу перед грозою неграмотності, що зависла над Польщею. Виключно цій загрозі присвятив свою увагу і зїзд польського учительства, що недавно відбувся у Кракові.

Думаємо, що й Український Педагогічний Зїзд, що відбуватиметься 2 і 3 листопада у Львові, повинен в якійсь формі сказати своє велике слово в справі, що нас безперечно найбільше обходить. Чейже аналіфетизм найсильніше загрожує власне нам, українцям!

Ось як виглядало число неграмотних у 1921 році на підставі урядових даних на наших землях у відсотках:

Воев. львівське — 33,9; воев. тернопільське — 42,1; воев. станіславське — 51,7; воев. волинське 74; воев. поліське 78,1

Порівняйте це з деякими польськими територіями і побачите різницю. Неграмотних в цьому ж часі було в воевідствах у відсотках: Краків — 22,3; Познань — 4,1; Поморя — 5,6

Від цього часу цілком певно різниця ця ще збільшилась, бо освітньо-шкільна акція на суто польських землях широко розвивалась. Були роки, коли майже вся польська дітвора ходила до школи і тільки в останніх кількох роках почало бракувати місця в школах для дітей. Тому й ударили поляки на тривогу.

А на наших землях навіть у тих роках, коли число шкільної дітвори було найменше внаслідок зменшення уродин підчас війни, — значний відсоток дітвори лишався поза школою. На Волині та Поліссі ніколи не було в школах понад 50 відсотків нашої дітвори, себто тих, що не учились, було завжди більше. Але і в Галичині в 1925-6 році на 100 сільських дітей шкільного віку фактично ходило до школи у відсотках у повітах: Сколе — 42,7; Турка — 37,2; Печеніжин — 33,8; Косів — 31,2; Надвірня — 30,4 і Лиско тільки 27,7.

Цей грізний стан з роками тільки прибирав на силі у зв'язку з тим, що і в цій державі зростала диспропорція між потребами шкільництва та державними фондами на ці цілі. І ця диспропорція буде все збільшуватись — з роками. По міністерській статистиці зростає до 1939-40 шк. року запотребовання учителів у відсотках: в центральних воевідствах на 122,8; в західних — 50,1; помірних — 111,9; в східних — 250,4. А тимчасом вже тепер по словам польської преси, у східних воевідствах половина учительських етатів не обсаджена! А вже нема що й згадувати про стан шкільних будинків, безнадійно розпучливий.

Отже першою нашою болячкою є те, що велика частина української дітвори засуджена на неграмотність. Але й ця друга частина, що ходить до школи, наражена на ту небезпеку, що несе зі собою чужомовна та утравістична школа.

Нема великої різниці між одною та другою школою щодо впливу її на психіку дитини. Різниця хіба лише у гостроті шкоди, а не в її характері. Тому можна обмежитись лиш до з'ясування того, яку шкоду приносить утравізм. Наче іронія нашої долі — саме український геніальний мислитель-літвіст Олександр Потебня перший науково доказав усю шкідливість двомовності в навчанні дітей. Він вказав на нерозривну зв'язь між думкою і словом: неможливо думати без слів. Мова — це не просто засіб висловлювати готову думку, а індивідуальний спосіб перетворювати її. Кожний народ має свою мову, свою, такби мовити, перетворюючу машину. А торкаючись двомовності в науці дітей, Потебня вигадав ось такого порівняння: „Різні мови — це різні інструменти. Який нерозумний буде той, хто, бажаючи з дитини зробити віртуоза, буде її вчити грати на п'ятиох інструментах одночасно. Знана річ, що не можна без шкоди перемишати навіть однієї скрипки чи віолончелі на

другу. Зручність гри на інструменті вимагає привички і тому неможливо, незвичайно тяжко бути добрим скрипаком і добрим віолончелістом одночасно“. А як на життєвий доказ правильності своїх теоретичних міркувань Потебня вказує на велику кількість тупоумних серед дворянських дітей, що їх вже змалку приневолювали вчитись кількох мов.

Нині погляди Потебні, що прийшов на світ сто літ тому, знайшли повне підтвердження всюди у світі, останньо на міжнародному конгресі в Люксембургу 1928 р. саме у справі двомовності в школі.

Коли від тих науково-педагогічних аксіом перейти до огляду стану нашого шкільництва, то жах переймає душу за долю нашого народу.

Греція перед рішенням.

Напередодні всенародного плебіситу в дні 3. листопада.

Європейські телеграфічні агенції рознесли на днях вістку, що на Креті вибухло нове повстання в обороні республіканського устрою Греції. Правда, ті самі агенції зараз потім подали, що революція вже здушена і що таким чином вона не може мати якогось більшого впливу на плебісцит, що має в Греції відбутись вже 3. листопада і формально рішити про перемену дотеперішнього республіканського устрою Греції на монархістичний. Та все таки ця революція, майже напередодні відновлення грецької монархії, дуже знаменна для характеристики внутрішньо-політичних відносин у Греції і є для нас товчком поговорити про ці відносини дещо докладніше.

Вже після здушення повстання Венізелоса в березні ц. р. було кожному ясно, що розвиток внутрішньо-політичних відносин у Греції йде в напрямі відновлення монархії. Ще й до венізелівської революції т. зв. народна партія Палларіса, яка від виборів у 1933. р. мала у своїх руках усьому керму держави, була по своїй суті монархістична, але з тактичних міркувань провід партії все таки стояв ще на республіканському ґрунті. Палларіс здавав собі справу з того, що грецький народ все ще так поділяється на два сильні і собі зазвано ворожі табори: монархістичний і республіканський, та що до зміни устрою держави можна приступити тільки легальним шляхом, а це може статись тільки тоді, коли для цього буде в народі потрібна більшість. Це була основна лінія Палларісової політики і тому то всі його політичні зусилля йшли на створення такої більшості. За монархією була все т. зв. стара Греція, а нові провінції, заселені в більшості втікачами з Малої Азії, і деякі острови на чолі з Кретою були все республікансько настроєні. Цей їх протимонархістичний настрій пояснюється независтю до старої династії за нещасливу війну Греції з Туреччиною, яка скінчилась перемогою Туреччини під проводом Кемалі Паші, цілковитим знищенням грецької армії та виселенням греків з Малої Азії. На боці республіканців стояв теж і Венізелос, в якому населення нової Греції бачило все свого оборонця.

Нещаслива революція Венізелоса в березні ц. р. скріпила позицію Палларіса і його партії, а це головне тому, що по боці Палларіса став один із найважливіших колишніх будівничих республіканського устрою ген. Конділіс. Ніхто ж інший, лиш він, як тодішній міністер війни, здушив повстання Венізелоса і тим причинився до закріплення влади Палларіса. Від цього моменту Палларіс уже зовсім явно виступив зі своєю кампанією за об'єднання монархії і чергові вибори в Греції відбулися вже під виразним гаслом: за монархію. Але ще й тепер, хоч вибори привели повну перемогу Палларісові і його партії, Палларіс не дався на підмови радикального крила монархістів і не проголосив монархії. Він ясно здавав собі справу з того, що ці вибори не були вільним виявом думки всього населення, бо при загальному пригнобленні після недавньої програвшої революції опозиція не могла свої думки виявити так, як це могла б зробити в нормальних і спокійних умовах внутрішньо-політичного

На Холмищині й Поліссі маємо виключно польські народні школи, при чому на Холмищині по закону не може повстати навіть утравістична школа. На Волині урядова статистика виступає лише з українських шкіл з українською мовою навчання в 1927-8 р. Решта шкіл — це були з 1/3 утравістичні, з 2/3 чисто польські. Від того часу безупинно йде там процес заміни утравістичних шкіл на чисто польські. В Галичині було в 1922-23 р. 2.532 українських шкіл; на 1929-30 рік їх лишилось 749, а тепер хіба нема і 300. До речі: від 1929-30 р. Головний Статистичний Уряд перестав подавати статистику шкільництва з поділом на мову навчання. Видно, соромно стало.

Ось такі три головні наші болячки на політ. шкільництва і освіти. Ці болячки бажали ми піднести напередодні Українського Педагогічного Зїзду в цій надії, що він не перейде мимо них мовчки.

життя. Палларіс рахувався з тим, що внаслідок тих виборів не міг би бути перекоханим аргументом, головним для згортання, для зміни державного режиму. До такої зміни могло би прийти тільки на основі загального плебіситу; цього намагався теж і той, хто мав би засісти на об'єднаній грецькій престолі — король Юрій II. Тому й Палларіс угоді з Юрієм II. сформулював майбутній державний режим Греції як конституційну монархію, яку має відновити загальний плебісцит дня 3 листопада ц. р.

Однак останнє повстання на Креті показує, що й такий дуже обережний, тактичний шлях Палларіса не дав повної заперуки, що перемена державного устрою Греції прийде так, як собі цим Палларіс бажав. Спершу говорилося про те, що монархістичний устрій можна буде завести лиш тоді, коли за цим заявиться 75 прц. голосувачів, опісля змінили на 65 прц., а тепер уряд постановив

НЕ ДУМАЙТЕ, що виповісни 1/3 частину забезпечення Ваших будинків у ПЗУВ і зголосивши її до забезпечення на 1936 рік у своєму

Товаристві взаємних обезпечень „ДНІСТЕР“ у ЛЬВОВІ, вул. РУСЬКА ч. 20.

Ви сповнили вже свій народний обов'язок. Ви мусите ще найдалше до 25. грудня ц. р. викупити свою полісу у місцевого агента „Дністра“.

вив, що на це виступає лиш звичайна більшість. Іншими словами це доказує, що почуття певності у монархістів мало, чим ближче до дня плебіситу. А для радикального крила монархістів це було товчком домітатись, щоб зовсім не влаштувати плебіситу, а лиш звичайною постановою парламенту змінити державний устрій. Але обережний Палларіс не пішов ще й тепер на це. Однак, на що він погодився, було те, що парламент заявився за монархію, привернув монархістичний закон з 1911. р., але під умовиною, що ці постанови парламенту має ратифікувати плебісцит. Після цього Палларіс уступив, а на його місце прийшов давній республіканець Конділіс з республіканськими справами аж до повороту короля.

Що торкається впливу, який матиме зміна державного устрою Греції на її зовнішню політику, то панує загальна думка, що скріпиться лише співпраця з Англією, особливо ж під впливом пору італійсько-абіссинського конфлікту. На відношення Греції до інших балканських держав, головне ж до т. зв. балканського пакту, зміна державного устрою не може мати ніякого негативного впливу, як спершу дехто думав, бо участь Греції в цьому пакті була саме ділом народної партії монархістів проти опозиції венізелівських республіканців.

ФІРАНКИ, постіль найдешевша вирібна КОВДРИ ВАНК, п. Марійська 6. 913/2 26-31

Землетрус в Америці.

НЬЮ ЙОРК, 1. 11. ПАТ. У місті Гелен (штат Монтана) великий землетрус знищив кілька будинків, 20 осіб убитих, багато ранених відвезено до шпиталю. Це вже 64-ий землетрус у цій місцевості в останніх двох тижнях. Між населенням переполюх.

Міські Театри, субота 2. листопада 1935.

Нині у ВЕЛИКОМ ТЕАТРІ в год. 8. вечером:

„Фридрих Великий“

А. Новачинського

з незрівняним Людвиком Сольським у головній ролі.

Незабута креція великого акторського мистця.

В останньому числі Більшевицько-японські
Дітяком Сход загострили:

В останньому часі большевицько-японські зацікавлення на Далекому Сході загострилися до того ступеня, що менші військові відділи обох держав зводять формально бої зі скорострілами та улазджують рейди у прикордонні смуги противника. Японія використала загострені дипломатичні взаємини між Злученими Державинами і СССР після останнього конгресу комітету в Москві, дає клопоти європейських держав, головно В. Британії з італійсько-абіссинським конфліктом і тому висунула домагання зміцнити совітсько-манджурський кордон у користь Манджу-ко. Діло в тому, що Японія не признає колишнього кордону, який царська Росія сама визначила собі з переможеним Китаєм і домагається лівого берега ріки Амур для Манджу-ко. Однак большевики збудували в останніх роках сильні твердині саме на лівому березі р. Амур. Згода на корективу совітсько-манджурського кордону означало б на практиці не тільки втрату прикордонної смуги з твердинями, але і те, що залишають совітський Далекий Схід із Владивостоком на ласку японців. Його, що Сталін не піде на такі територіяльні поступки Японії, щоб не втратити захитаного свого авторитету. Однак Японія не хоче теж прогавити сприятливої для себе кон'юнктури і не думає теж ломити собі зубів на сильних совітських твердинях над рікою Амур. Тому всю свою увагу зосередила вона на зовнішній Монголії, яка є під совітською владою і де вибухнуть раз-у-раз повстання проти большевиків. Цій справі присвятив п. Отмар, колишній московський кореспондент „Газети Польської“ дві статті. У другій статті п. н. „Чи совіти будуть поювати за Монголією?“ (Газета Польська ч. 300) п. Отмар пише, що вже в найближчих тяжких можна сподіватися вступу японських (офіційно: манджурсько-японських військ) до т. зв. Монгольської Людової Республіки“. Новий стал японської офензиви — пише Отмар — найкраще ілюструє така заява представника японського міністерства війни: Хопимось практичних ходів, якщо зовнішня Монголія загрозить під впливом Совітів Манджу-ко або північному Китаєві, яких ми рішимося боронити перед усяким червоним наступом. „Наступ“ на Монголію почався в дійсності ще в зимі 1932 р. після захоплення японцями північного Манджу-ко. Тоді японці прилучили до Манджу-ко монгольську провінцію Гей-Люнь-Тсіянґ зі столицею у Цзічар та провінції Чагар і Джеголь, які належали до Китаю. негайно після захоплення цих провінцій японці почали формувати монгольські військові відділи, а в Цзічарі відкрили монгольську старшинську школу. Ще за японської війська захопили Харбін, відбувся осени 1931 р. з'їзд монгольських князів у своїй столиці Манджу-ко Чанг-Чунгу (тепер Гсіянґу), які мусли втікати в 1923 р. перед большевиками до північного Китаю під опіку німців марш. Чанг-Тсо-Ліна. Відтоді утримують зв'язки з примусово большевизованою батьківщиною, де мають багато своїх прихильників. Перешкодивши політично монгольських князів, Японія перейшла з початком 1935 р. до безпосереднього наступу на Монголію, бо японська розвідка потвердила в основі, що населення Монгольської Людової Республіки невдоволене большевицькою владою. Японська акція почалась від того, що Манджу-ко піддала у сумнів державну приналежність району Халхін-Суме, який клином входить між Манджу-ко і Чагар. Почалися довгі переговори, які тягнуться до нині, на стадії напружіння між делегацією Манджу-ко під проводом японця Канкі і делегацією Монгольської Людової Республіки. Монгольська делегація мотивує свою неуступність у територіальних справах старими китайськими мапами, а манджурська делегація покликується на найновіші мапи, які видали в Токіо і які різняться основною у справі кордонів між Монголією та Манджу-ко. Тому переговори стали затягнутись, а в кінці у прикордонній смузі дійшло до „інцидентів“, щоб оживити переговори. І так з осеню ц. р. „загнув“ на монгольській території японський старшина-топограф з москалем-перекладачем. Монгольська делегація запевняє, що обох їх видали негайно прикордонним манджурським стежам. Ці останні заявили, що вони бачили „пропащих“ старшин від хвилених військ, які вони загинули. Тому уряд Манджу-ко вислав частинат до „монгольського совітського

уряду" з доміганням, щоби поладнав цей інцидент, негайно наважав дипломатичні взаємини з Манджу-ко, допустив у габінуз Монголії представників штабу квантувської армії (японської армії в Манджу-ко) і дав дозвіл на бudoгу японської телеграфічної лінії між столицею Манчжуї та столицею Монголії Улаан-Батор. Монголія ухвалити відкинула, висуваючи пропозицію, щоби оба уряди вислали до прикордонної смуги репрезентантів, які поладнували би прикордонні інциденти. На цю монгольську пропозицію з липня н. р. японці не відповіли 4 місяці. Щойно минулого тижня голова манджурської

Делегати Канкі пригатали ультиматум ще незадовго до закінчення конференції, що на випадок дальшого спротиву японсько-манджурські війська ввійдуть до Монголії і займуть її столицю, Зімба. Канкі викликала переполох та обурення у Москві. Агенція ТАСС висловила надію, що Токіо віддасть заповіт Канкі.

Тимчасом представник японського міністерства закордонних справ не тільки підтвердив згадану заяву, але додав, що Японія не відступить перед загрозою війни з СРСР. Одночасно висловив надію, що СРСР не буде інтерв'ювати у конфлікті, який обмежиться до Манджуко і Монголії. Захоплення Монголії японцями відкрило би не тільки по престижі більшовізм в Азії, але дало би змогу японцям опанувати дуже легку сибірську залізницю на захід від Іркутська і відтяти цілий совітський Далекій Схід.

Ось так монгольсько-маньчжурський конфлікт може спричинити дійсну „бурю над Азією“

Українська хроніка

„НАРОДНИЙ ПРОМИСЛОВИЙ БАНК“. — НОВА КРЕДИТИВКА.

Останні місяці принесли нам кредитівку нового типу, бо для нашого молодого, дрібного промислу. Починаючи з заснування дало Українське Технічне Т-во, чи пак зорганізований тим І. Конгрес Українських Інженерів, що в одній з резолюцій доручив У. Техн. Т-ву покласти до життя цю — на думку конгресу — потрібну устанovu. Про це ми свого часу писали в „Екон. Огляді“. Та це було вже давно. Підготовні організаційні праці забрали багато часу. Щойно в серпні ц. р. відбулися Збори основників, на яких означено назву кредитівки: „Народний Промисловий Банк“ і вибрано Надзирну Раду з складу: д-р Ярослав Левицький, інж. Василь Рижевський, інж. Олександр Онисько, інж. Андрій Мельник, дир. Євген Борин, інж. Роман Білинський. Як довідуємось — дальша підготова діяльності банку йде вже швидкою ходою.

Нар. Пром. Банк поставив собі перш за все завдання обслуговувати дрібні промислові і торговельні підприємства та помагати при їх організуванні. Крім того хоче він присвятити пильну увагу т. зв. цілевим ощадностям, що треба розуміти як депонування в банку дрібних (1—10 зол.) квот, але постійно (кожного тижня чи місяця). Цей рід ощадности сильно поширений на Заході. Пропагує його теж Союз Українських Купців і Промисловців поміж своїми членами через філіяльні „Самопомічні Каси“.

Польська хроніка.

КРИТИКА ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОГРАМИ УРЯДУ.

Прочитати все те, що пише преса на тему наміченої прем'єром Косціалковським і віцепрем'єром Квятковським господарської лінії, неможливо навіть найбільшому газетоманові і дослідникові публичних настроїв. Щоденно друкують газети довгезні статті, розглядаючи більше чи менше фахово „урядову програму“. Тема дійсно вдячна і широка та допускає підхід індивідуальний чи пак груповий, бо заповіджена лінія уряду порушує інтереси різних груп у різному розмірі. Варто зазначити, що тоді, коли українська опінія — репрезентуючи головню село — не без задоволення прийняла прихильні для хліборобства напрямки уряду, то жидівська опінія — репрезентуючи місто і то його господарсько-активне населення — зустріла офіційну орієнтацію на село з нескриваною ворожістю. Польська опозиція у своїх критичних заувагах головню підкреслює те, що уряд не видумав нічого нового для поправки господарської ситуації, а проводить дальше стару рецепту, тобто хоче механічно зрівноважити бюджет звишкою податків та обнижкою платежів. Заповіджені господарські реформи — це, мовляв, „музика майбутнього“.

ЧИ ЙДЕМО ДО КОН'ЮНКТУРИ?

3 Варшави та з інших великих продукційних осередків ідуть вісті про зростаюче оживлення на товаровому ринку. Причини цього є дві: по-перше, ціни збіжа і через це попит села на промислові артикули та воєнні події у сх. Африці, які викликають збільшення закордонного попиту на деяких артикулах. Промислові і купецькі кола дивляться з деяким оптимізмом на найближче майбутнє, вважаючи, що можна рахувати на зріст кон'юнктури під впливом світових ринків — без штучного її накручування.

ПОДАТКОВІ ЗАЛЕГЛОСТІ ХЛІБОРОБІВ ТА ЕКЗЕКУЦІЇ.

Від 15-ї п. м. скарбові уряди відновили екзекуційну акцію на селі. У зв'язку з тим м-ство скарбу доручило урядом ліквідувати заволодіння постелем і по змові не вести екзекуції.

Світова хроніка.

ДЕВІЗОВИЙ РИНОК І СВІТОВІ ПОДІЇ.

Ми вже вказували на те, що товарний світовий ринок є під сильним впливом африканської війни. Цікаве, що ринок девізів, що звичайно так чутко реагує на різні потягнення дипломатії, виявляє розмірно невелику нервозність. Англійський фунт показався дуже відпорний, хоч була небезпека, що ось-ось В. Британія буде втягнена у воєнний тавець. Послабшання курсу фунта з політичних причин протиставились нормально-осінні і через воєнні аларми збільшені закупки англійських сирівців. Через це тривалої тенденції в долину не було. Долар на моменті сильніший, переступив навіть в Європі горішню границю золотого пункту; через це почалися транспорти золота до Америки (тоді корисніше посилати золото, ніж девізи). Але швидко прийшло послабшання курсу амер. девізи і цей курс находитись тепер у межах золотого пункту. Зате покращала ситуація девіз золотого блоку. Війна Італії з Абіссинією відвернула утагу від фр. франка, швейц. франка і гол. гульдена, дозволила дотичним державам збільшити запаси золота і дала їм „передимку“ для спокійної оцінки вигаданої есентавальної девалюації.

Воєнно-політична гра мусіла з природи речі найбільше відбитися на Італійському лірі. Але — як досі — лір на диво добре витримує, і то не тільки внутрі, але теж на світових грошових ринках. Римський уряд час до часу проголошує дані про покупну силу і з цього довідуємося, що внутрішня вартість ліра зменшилась усього на 7—8 відсотків. На світових ринках рятують ситуацію ліра строги девізаові приписи Італії. Тому нема за кордоном великої подачі італ. девізи. Так стоїть справа з найважливішими дєз зами.

ОЩАДНОСТЕВА ПРОГРАМА В ГОЛЯНДИ. -
ДВНАЦЯТА ЗМІНА ДИСКОНТОВОЇ СТОПИ.

Держави, які завзято обстоюють непорушність золотої вартості їхньої валюти, мусять разом із тим вести політику „стигання поєса“. Гсім відомі „опадності декрети“ Лівля у Франції, а ще більше нова програма Косіаляковського-Квятковського. Польщу випередила недавно Голлядія, яка з початку жовтня започаткувала парламентарною ухвалою (51 голосів за, 23 проти і 26 здержаних) ошадностезу програму. Уряд хоче довести бюджет до рівноваги і забезпечити тревалість фльорена, девалюційна небезпека якого налягла вже всім, що слідкують за подіями на фінисовому ринку. Нови обнижка дисконтові стоиці з 6 на 5 — до речі: дзанація змінє з черги у цьому році — вказує на те, що Голлядія починає бути певна за свою валюту.

КОПАЛИНИ В СССР. — ЗРІСТ ЕКСПЛЮАТАЦІЇ

Совітські джерела посилають, що сильні до-
слідди природних багатств СРСР і збільшення екс-
пloatації довели до того, що Іхна країна є те-
пер одна з перших у світовому господарстві до-
тлично копалин і взагалі прир. багатств. І так що-
до нафтової ропи (3 мільярди тон) — СРСР сто-
їть на першому місці в світі, щодо вугілля (1200
мільярд тон) ~~є~~ на другому місці, щодо торфу

ФУТРА жіночі і мужеські, нові та старі, ліки переробки виконує в домашньому цеху. Адреса: вулиця Соборна, 12.
ГУСТАВ РУДЕК, Львів, Соборного 12.
496 11-12